

ΕΠΙΣΚΕΨΙΣ

ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ ΕΙΔΗΣΕΩΝ

ΕΤΟΣ 8ον - ΑΡΙΘΜ. 176

15 ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ 1977

Π Ε Ρ Ι Ε Χ Ο Μ Ε Ν Α

ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΝ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΝ

- Εύχετήριο μήνυμα τῆς Α.Θ.Π. τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου κ.κ. Δημητρίου πρὸς τὸν Πάπαν Παῦλον Στ', ἐπὶ τῇ 80ῃ ἐπετείῳ τῶν γενεθλίων αὐτοῦ..... 2

ΕΠΙΚΑΙΡΟΤΗΣ

- Συμπόσιον θεολόγων εἰς Ρώμην μέ θέμα τό παπικόν πρωτεῖον..... 3
- Συμπόσιον ὀρθοδόξων θεολόγων εἰς Valamo Φιλλανδίας..... 4
- Λειτουργικόν συνέδριον εἰς Canterbury.... 5
- Προοπτικαί καί προβλήματα τῆς Μεγάλης Συνόδου τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας..... 5
- Ἡ συνέλευσις ἐκπροσώπων τῆς ὀρθοδόξου νεολαίας εἰς Κύπρον..... 8
- Ἡ τακτικὴ συνέλευσις τῆς Οὐκρανικῆς Ἐκκλησίας εἰς Η.Π.Α. 9

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

- "Ἡ οἰκουμενικὴ φύσις τῆς ὀρθοδόξου μαρτυρίας" : πορίσματα τοῦ εἰς Valamo Φιλλανδίας ὀρθοδόξου Συμποσίου..... 9

ΟΡΘΟΔΟΞΟΣ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ 16

ΕΚΔΙΔΕΤΑΙ ΥΠΟ ΤΟΥ ΟΡΘΟΔΟΞΟΥ ΚΕΝΤΡΟΥ ΤΟΥ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΥ
ΤΕΛΕΓΡ. ORTHODOXIA-GENÈVE * ΤΕΛ. (022) 58 16 29 * 37, CHEMIN DE CHAMBÉSY, 1292 CHAMBÉSY-GENÈVE, SUISSE

Ἡ "Ἐπίσκεψις" ἐπιδιώκει νὰ ἐνημερώνη τοὺς ἀναγνώστας της περὶ τῆς ζωῆς τῶν Ἐκκλησιῶν. Δὲν φέρει εὐθύνην διὰ τὰς ἀπόψεις τὰς ἐκφραζομένας εἰς τὰς δημοσιευμένας εἰδήσεις. Ἐπιτρέπεται ἡ ἀναδημοσίευσις τοῦ περιεχομένου τοῦ Δελτίου μέ ἀπλὴν ἔνδειξιν τῆς προελεύσεως.

ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΝ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΝ

- Εύχετήριο μῆνυμα τῆς Α.Θ.Π. τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου κ.κ. Δημητρίου πρὸς τὴν Α.Α. τὸν Πάπαν Παῦλον Στ', ἐπὶ τῇ 80ῇ ἐπετείῳ τῶν γενεθλίων αὐτοῦ.

Ἡ Α.Θ.Π. ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης κ.κ. Δημήτριος ἀπηύθυνε πρὸς τὴν Α.Α. τὸν Πάπαν Παῦλον Στ' τὸ ἀκόλουθον εὐχετήριο μῆνυμα ἐπὶ τῇ 80ῇ ἐπετείῳ τῶν γενεθλίων αὐτοῦ :

"Αὐτοῦ Ἀγιότητα
Πάπαν Ρώμης Παῦλον τὸν Στ'

Εἰς Ἄστυ Βατικανοῦ

Χαίροντες καὶ ἐν προσευχῇ συνεορτάζομεν τὴν ἐπέτειον τῶν Γενεθλίων τῆς Ὑμετέρας Μακαριωτάτης Ἀγιότητος καὶ τὴν ἀφιξιν εἰς ἓνα σπουδαῖον σταθμὸν τοῦ βίου Αὐτῆς, τοῦ ἀφιερωθέντος καθ' ὁλοκληρίαν εἰς τὸν Κύριον, τὸ Εὐαγγέλιόν Του, τὴν Ἐκκλησίαν Του καὶ εἰς τὴν διακονίαν τοῦ ἀνθρώπου.

Ἐπὶ τῇ εὐλογημένῃ ταύτῃ εὐκαιρίᾳ μετ' ἀδελφικῆς ἀγάπης ἀπευθύνομεν Ὑμῖν τὸν ἐόρτιον χαιρετισμὸν τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Ἀποστόλου Ἀνδρέου καὶ ἡμῶν προσωπικῶς καὶ εὐχόμεθα ὅπως ὁ Κύριος εὐλογήσῃ καὶ τὰ περαιτέρω ἔτη τῆς ζωῆς καὶ τῆς ἀρχιερατείας Ὑμῶν, ὥστε μετὰ τοῦ ἰδίου ποιμαντορικοῦ ζήλου, τῆς εὐθύνης τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ Ἠγέτου, τῆς ἀγάπης πρὸς πάντας καὶ τῆς διακρινούσης Ὑμᾶς καρτερίας συνεχίσητε νὰ δίδητε ἠύξημένην χριστιανικὴν μαρτυρίαν πρὸς ὅλον τὸν κόσμον.

Εἰς πολλὰ ἔτη, Ἀγιώτατε ἀδελφέ.

Πατριάρχης Δημήτριος"

ΕΠΙΚΑΙΡΟΤΗΣ

- Συμπόσιον θεολόγων εἰς Ρώμην μέ θέμα τό παπικόν πρωτεῖον.

Ἡ Ρωμαιοκαθολική Ἀκαδημία τῆς Βαυαρίας ὠργάνωσεν εἰς Ρώμην ἀπό 10 ἕως 16 Ὀκτωβρίου 1977, ἐπ'εὐκαιρίᾳ τοῦ ἑορτασμοῦ τῆς ὀγδοηκοστῆς ἐπετείου τῶν γενεθλίων τῆς Α.Α. τοῦ Πάπα Παύλου Στ', θεολογικόν Συμπόσιον ἀφιερωμένον εἰς τό θέμα : "Ἐπηρεσία πρὸς τήν ἐνότητα. Συμβολή εἰς τήν οὐσίαν καί τήν ἀποστολήν τῆς Ἱερωσύνης τῆς Ἱερωσύνης".

Τό πρόγραμμα τοῦ ὧς ἄνω Συμποσίου διεμορφώθη ὡς ἀκολούθως : Κατά τήν πρώτην σύσκεψιν ἠρευνήθη ἀπό ἐξηγητικῆς ἐπόψεως τό χωρίον Ματθ. 16,18, ἐπαρουσίασαν δέ τάς εἰσηγήσεις των οἱ καθηγηταί Paul Hoffmann, Bamberg, καί Franz Mussner, Regensburg. Κατά τήν δευτέραν σύσκεψιν ἐξητάσθη ἐξ ἐπόψεως ἐκκλησιαστικῆς ἱστορίας τό θέμα : "Ὁ παπικός θεσμός καί ἡ ἐνότης τῆς Ἐκκλησίας". Ἐμίλησαν οἱ καθηγηταί Giuseppe Alberigo, Bologne, καί Wilhelm de Vries, sj, Ρώμη. Κατά τήν τρίτην σύσκεψιν ἠρευνήθη, ἐξ ἐπόψεως (ρωμαιοκαθολικῆς) συστηματικῆς θεολογίας, τό θέμα : "Ἡ πετρινείος διακονία, συμφώνως πρὸς τήν Β' Σύνοδον τοῦ Βατικανοῦ. Προβλήματα αὐτογνωσίας (Τοπική καί παγκόσμιος Ἐκκλησία, Πρωτεῖον καί συλλογικότης, ἀλάθητον τοῦ προφητικοῦ ἀξιώματος τῆς Ἐκκλησίας)". Ἐμίλησαν οἱ καθηγηταί Walter Kasper, Tübingen, καί Ludger Oeing-Hanhoff, Tübingen. Κατά τήν τετάρτην σύσκεψιν τό θέμα τοῦ Συμποσίου διηρευνήθη ἐξ ὀρθοδόξου καί εὐαγγελικῆς συστηματικῆς θεολογικῆς ἐπόψεως. Ἐμίλησαν ὁ εὐαγγελικός καθηγητής Jean-Jacques von Allmen, Neuenburg Ἑλβετίας, ἐπὶ τοῦ θέματος : "Μία προτεσταντική συμβολή εἰς τό θέμα τοῦ παπικοῦ θεσμοῦ" καί ὁ σεβ. Μητροπολίτης Τρανουπόλεως κ. Δαμασκηνός ἐπὶ τοῦ θέματος : "Τί τό μόνιμον καί τί τό μεταβλητόν ἐν τῇ πετρινείῳ διακονίᾳ. Σκέψεις καί προοπτικά ἐξ ἐπόψεως ὀρθοδόξου θεολογίας". Τέλος,

κατά τήν πέμπτην συνεδρίαν, ὁ Καρδινάλιος καθηγητής Ἰωσήφ Ratzinger, Ἀρχιεπίσκοπος Μονάχου, ὤρισθη νά ὁμιλήσῃ ἐπί τοῦ θέματος : "Πετρίνεια διακονία καί Οἰκουμένη. Ὑπηρεσία πρὸς τήν ἐνότητα ἐν τῇ ποικιλίᾳ".

Οἱ σύμβουλοι ἐγέναν δεκτοί ὑπὸ τῆς Α.Α. τοῦ Πάπα Παύλου Στ'.

- Συμπόσιον ὀρθοδόξων θεολόγων εἰς Valamo Φιλλανδίας.

Κατόπιν προσκλήσεως τοῦ Σεβ. Ἀρχιεπισκόπου Καρελίας καί πάσης Φιλλανδίας κ. Παύλου συνήλθεν εἰς τήν Ἱεράν Μονήν Βάλαμο μεταξὺ 24 καί 30 Σεπτεμβρίου ἐ.ε. συμπόσιον ὀρθοδόξων θεολόγων, τό ὁποῖον ὀργανώθη ὑπὸ τῆς, ὑπὸ τήν Προεδρείαν τοῦ Μ. Πρωτοπρεσβυτέρου Γεωργίου Τσέτση διατελούσης, "Ὄρθοδόξου ὁμάδος Ἐργασίας" τοῦ Παγκοσμίου Συμβουλίου τῶν Ἐκκλησιῶν. Κύριον θέμα τοῦ Συμποσίου ὑπῆρξεν "ἡ Οἰκουμενική διάστασις τῆς Ὄρθοδόξου Μαρτυρίας". Ἡ συνάντησις αὕτη, ἡ ὁποία συνεκέντρωσε περὶ τοὺς τριάκοντα ἱεράρχας, κληρικούς καί λαϊκούς θεολόγους, συνήλθεν ὑπὸ τήν Προεδρίαν τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Ἐλσιγκίου κ. Ἰωάννου, ὁ ὁποῖος καί ὁμίλησεν ἐπὶ τοῦ κυρίου θέματος. Ὡσαύτως ὁμίλησαν ὁ Αἰδεσιμολ. καθηγητής π. Ἰωάννης Meyendorff ἐπὶ τῆς οὐσίας τῆς Ἐκκλησίας, ὁ καθηγητής Χρήστος Γιανναρᾶς ἐπὶ τῆς διατυπώσεως τῆς πίστεως ἡμῶν σήμερον, καί ὁ καθ. Νικόλαος Zabolotsky ἐπὶ τῆς εὐθύνης τῆς Ἐκκλησίας εἰς τόν σύγχρονον κόσμον.

Σκοπός τοῦ Συμποσίου τούτου ἦτο ὅπως ἡ Ὄρθόδοξος θεολογική σκέψις ἐμπλουτίσῃ διαφόρους μελέτας καί προγράμματα τοῦ Π.Σ.Ε., τὰ ὁποῖα ἐπὶ τῇ βάσει τῶν πορισμάτων τῆς ἐν Ναϊρόμπι Ε' Γενικῆς Συνελεύσεως ἀνελήφθησαν ἤδη ὑπὸ τῶν διαφόρων ἐπιτροπῶν αὐτοῦ.

Τό Συμπόσιον διετύπωσε τά πορίσματα αὐτοῦ εἰς "Ἐκθεσιν ἀναδημοσιευομένην εἰς τό "Παράρτημα" τῆς παρουσίας "Ἐπισκέψεως".

- Δειτουργικόν συνέδριον εἰς Canterbury.

Συνήλθε κατά τό παρελθόν θέρος, μεταξύ 22-26 Αὐγούστου, εἰς Canterbury τό 6ον διεθνές συνέδριον τῆς "Δειτουργικῆς Ἑταιρείας" (Societas Liturgica), εἰς τό ὁποῖον ἔλαβον μέρος περί τούς 150 ἀντιπροσώπους διαφόρων Ἐκκλησιῶν καί Ὁμολογιῶν. Θέματα τοῦ συνεδρίου ὑπήρξαν : ἡ χριστιανική κατήχησις ὑπό οἰκουμενικήν προοπτικήν, πρόσφατοι ἔρευναί ἐπί τοῦ θέματος τῆς χριστιανικῆς κατηχήσεως κλπ. Ἐπί τοῦ τελευταίου τούτου θέματος προέβη, ἐξ ὀρθοδόξου πλευρᾶς, εἰς ἀνακοίνωσιν ὁ κ. Ἀθανάσιος Βασδέκης, Φραγκφούρτη. Κατά τὰς γενομένας, τήν τελευταίαν ἡμέραν τοῦ συνεδρίου, ἐκλογάς νέος πρόεδρος τῆς Δειτουργικῆς Ἑταιρείας ἀνεδείχθη ὁ καθηγητής κ. Thomas Telley, Νέα Ὑόρκη, εἰς ἀντικατάστασιν τοῦ μέχρι τοῦδε προέδρου πάστορος Lukas Vischer.

- Προοπτικάί καί προβλήματα τῆς Μεγάλης Συνόδου τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας.

Τό (ρωμαιοκαθολικόν) περιοδικόν τῆς Ζυρίχης "Orientierung" (Προσανατολισμός) δημοσιεύει εἰς τό τεῦχος τῆς 31 Αὐγούστου ἐ.ξ. συνέντευξιν τοῦ σεβ. Μητροπολίτου Τρανουπόλεως κ. Δαμασκηνοῦ πρός τόν συνεργάτην τοῦ ὡς ἄνω περιοδικοῦ π. Robert Hotz ἐπί τοῦ θέματος τῆς Ἀγίας καί Μεγάλης Συνόδου τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας.

"Αἱ ὀρθόδοξοι Ἐκκλησίαι", παρατηρεῖ ὁ σεβ. Μητροπολίτης Τρανουπόλεως, "ἔζησαν, κατά τό παρελθόν, μίαν περίοδον

ἀποξενώσεως, ἡ ὁποία διήρκεσε πολλούς αἰῶνας. Ἡ αὐτάρκης ὁμῶς ἀπομόνωσις ἀποτελεῖ ἀἴρεσιν. Ἡ κοινωνία μεταξύ τῶν ὀρθοδόξων Ἐκκλησιῶν ἀνήκει εἰς τὴν οὐσίαν τῆς ἰδίᾳς τῆς Ἐκκλησίας. Διὰ τὸν λόγον τοῦτον, τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἀνέλαβε τὴν πρωτοβουλίαν νὰ συγκαλέσῃ, ἐν προηγουμένῃ πάντοτε συμφωνίᾳ μετὰ τῶν κατὰ τόπους ὀρθοδόξων Ἐκκλησιῶν, μίαν Σύνοδον. Σειρὰ ἐρωτημάτων ἀφορῶντων εἰς τὴν ἐνότητα τῶν ὀρθοδόξων Ἐκκλησιῶν ἀναμένουν μίαν πανορθόδοξον λύσιν".

Ἐμβαθύνων τις εἰς τὴν ἡμερησίαν Διάταξιν τῆς Συνόδου διακρίνει τρεῖς κατηγορίας θεμάτων : τὴν ἐνδοεκκλησιαστικὴν προβληματικὴν, τὰς σχέσεις τῆς ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας πρὸς τὸν ὑπόλοιπον χριστιανικὸν κόσμον καὶ τὴν οἰκουμενικὴν κίνησιν, Ἐκκλησία καὶ κόσμος. Εἰς τὴν πρώτην κατηγορίαν ἀνήκουν τὰ θέματα : ἡ ὀρθόδοξος διασπορά, τὸ αὐτοκέφαλον καὶ τρόπος ἀνακηρύξεως αὐτοῦ, τὸ αὐτόνομον καὶ τρόπος ἀνακηρύξεως αὐτοῦ, τὰ δίπτυχα (καὶ, κατ'ἀκολουθίαν, ἡ σειρὰ μνημονεύσεως ἐκάστης Ἐκκλησίας κατὰ τὴν λειτουργίαν), τὸ ζήτημα τοῦ κοινοῦ ἡμερολογίου, τὰ κωλύματα γάμου, ἡ ἀναπροσαρμογὴ τῶν περὶ νηστείας ἐκκλησιαστικῶν διατάξεων πρὸς τὰς σημερινὰς συνθήκας. Ἐκ τούτων ζωτικῆς σημασίας εἶναι τὰ θέματα τῆς Ὀρθοδόξου Διασπορᾶς, τοῦ Αὐτοκεφάλου καὶ τοῦ Αὐτονόμου. Διότι μόνον ἀφοῦ ἐπιτευχθῆ ἡ λύσις τῶν προβλημάτων τούτων διὰ τῆς ἐφαρμογῆς ὑγιᾶν ἐκκλησιολογικῶν ἀρχῶν θὰ εἶναι δυνατὴ ἡ ἀποκατάστασις μιᾶς περισσότερον ζωντανῆς πανορθοδόξου ἐνότητος.

Ὁμιλῶν διὰ τὴν δευτέραν κατηγορίαν προβλημάτων, ὁ σεβ. Μητροπολίτης Τρανουπόλεως ἐτόνισε τὴν σημασίαν, τὴν ὁποίαν ὄλαι αἱ Ὀρθόδοξοι Ἐκκλησίαι ἀποδίδουν εἰς τὸν διάλογον μετὰ τὰς ἄλλας Ἐκκλησίας καὶ ὁμολογίας ὡς καὶ τὴν σπουδαιότητα τῶν, εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τοῦ διαλόγου τούτου εὐρισκομένων, διορθοδόξων Ἐπιτροπῶν. Ἀλλὰ προσέθεσεν : "εἰς τὴν πραγματικότητα ὁμῶς αἱ Ἐπιτροπαὶ οὐδὲν τὸ ἰδιαιτέρως σημαντικὸν δύνανται νὰ ἐπιτύχουν, ἐφ'ὅσον δέν καταβληθῆ ἡ προσπάθεια νὰ καλλιεργηθῆ, οὕτως εἶπεῖν, ἡ οἰκουμένη ἐπὶ τοπικῆς βάσεως, ἐκεῖ ὅπου

ὑπάρχει ἀκόμη σειρά δυσχερειῶν. θά ἔπρεπε νά καταβάλωμεν τήν προσπάθειαν νά δημιουργήσωμεν εἰς τάς ἐπί μέρους κοινότηας μίαν γνησίαν ἀτμόσφαιραν διαλόγου, συνισταμένην εἰς τοῦτο : ἕκαστος νά εἶναι ἕτοιμος νά ὁμολογήσῃ πλήρως καί τελείως τήν πίστιν του χωρίς ὄμως, πράττων τοῦτο, νά ἀγνοῆ τόν ἄλλον. Πρῶτον, θά πρέπει νά καταπολεμηθῇ ὁ φανατισμός ἐκεῖ ὅπου ὑπάρχει ἀκόμη. Δεύτερον, θά πρέπει νά περάσωμεν εἰς μίαν τυπικῆς ὕψους ἀνοχήν, ἔπειτα δέ, τό καί σπουδαιότερον, εἰς ἕνα ζωντανόν διάλογον, ὁ ὁποῖος βεβαίως δέν θά πρέπει νά συγχέεται πρός μίαν παθητικὴν συνύπαρξιν οὔτε ὄμως καί πρός μίαν ἀμοιβαίαν ἀντιδικίαν".

Ἐπειδὴ ἀνεφέρθη ἀκολούθως εἰς τήν τρίτην κατηγορίαν θεμάτων, ἦτοι : "τήν συμβολήν τῶν κατὰ τόπους ὀρθοδόξων Ἐκκλησιῶν εἰς ἐπικράτησιν τῶν χριστιανικῶν ἰδεωδῶν τῆς εἰρήνης, τῆς ἐλευθερίας, τῆς ἀδελφωσύνης καί τῆς ἀγάπης μεταξύ τῶν λαῶν καί ἄρσιν τῶν φιλετικῶν διακρίσεων", ἔθιξε δι' ὀλίγων, ἐρωτηθεὶς, τό θέμα τῆς ἀποφυγῆς ὅπως ἡ προετοιμαζομένη Σύνοδος προχωρήσῃ εἰς μίαν λειτουργικὴν ἀνανέωσιν, "εἶναι τοῦτο", διηρωτήθη, "ἕνα δίδαγμα τό ὁποῖον ἠντλήσαμεν ἀπό τήν Β' Σύνοδον τοῦ Βατικανοῦ; Ἡ ἐρώτησις δέν εἶναι τόσον ἀπλή. Ἐν τούτοις, ἐπιθυμῶ νά ὑπογραμμίσω τὰ ἀκόλουθα : εἶμαι ὑπέρ μιᾶς μεταρρυθμίσεως καί προσαρμογῆς, πάντοτε ὄμως χωρίς διάσπασιν τῆς συνεχείας ἐν τῇ ζωσῇ ἀληθείᾳ. Ἀρχαῖκοί λειτουργικοί τύποι δύνανται τότε μόνον νά μεταρρυθμισθοῦν, ὅταν ὁ λαός τοῦ Θεοῦ ἐκφράσῃ τήν ἀνάγκην διὰ μίαν τοιαύτην μεταρρύθμισιν. Διότι ἂν προσαρμοσθῶμεν τόσον πολύ πρός τόν κόσμον, ὥστε νά μὴ ὑπάρχη πλέον καμμία διαφορά μεταξύ Ἐκκλησίας καί κόσμου, τότε φοβοῦμαι ὅτι οὔτε καί ὁ Θεός θά ὑπολειφθῇ πλέον ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ".

Ὁ Σεβ. εἶπεν ἐπίσης, ἐν σχέσει πρός τόν κοινόν ἑορτασμόν τοῦ Πάσχα ὑφ' ὄλων τῶν χριστιανῶν, ὅτι πρός τοῦτο δέν εἶναι ἀναγκαῖον νά ὀρισθῇ μία σταθερά Κυριακή. θά ἦτο δυνατόν μία μεταρρύθμισις τοῦ ἡμερολογίου νά ὀδηγήσῃ εἰς μίαν κινητὴν Κυριακὴν διὰ τό Πάσχα.

Τέλος, ὡς πρὸς τὸν χρόνον τῆς μελλούσης Συνόδου παρετήρησεν: "κατὰ πᾶσαν εὐλογον πρόβλεψιν ἡ Σύνοδος θά ἦτο δυνατόν νά συγκληθῆ κατὰ τὰ προσεχῆ ἔτη. Διότι πρῶτον μὲν ἡ Α' Προσυνοδική Πανορθόδοξος Διάσκεψις (Νοέμβριος 1976) ἐνέτεινε τὴν πρὸς τοῦτο προεργασίαν, δεύτερον δέ διότι καί τὰ 10 ἐπιλεγέντα θέματα εἶναι αὐτὴν τὴν στιγμὴν ἀντικείμενον μελέτης ὑπὸ τῶν ἐπὶ μέρος ὀρθοδόξων Ἐκκλησιῶν. Ἔως τὸ τέλος τοῦ ἔτους (1977) αἱ ἐκθέσεις θά πρέπει νά ἔχουν ἀποσταλῆ εἰς τὴν Γραμματείαν ἐπὶ τῆς προπαρασκευῆς τῆς Συνόδου προκειμένου νά τηρηθῆ ἡ περαιτέρω πανορθόδοξος ἀποφασισθεῖσα διαδικασία".

- Ἡ συνέλευσις ἐκπροσώπων τῆς ὀρθοδόξου νεολαίας εἰς Κύπρον.

Ὡς ἀνήγγειλεν ἡ "Ἐπίσκεψις" εἰς τὸ ὑπ' ἄρ. 169 (1 Ἰουνίου 1977) τεῦχος αὐτῆς, συνῆλθον εἰς Λευκωσίαν Κύπρου, ἀπὸ 22-28 Σεπτεμβρίου, εἰς τὴν πρώτην αὐτῶν συνάντησιν ἀπὸ τοῦ 1957 ἐκπρόσωποι τῆς ἀνά τὸν κόσμον ὀρθοδόξου νεολαίας. Τὴν συνέλευσιν ὀργάνωσεν ἡ Διεθνὴς Ὁμοσπονδία τῶν χριστιανικῶν ἐνώσεων φοιτητῶν (FUACE). Ἐμίλησαν, μεταξύ ἄλλων, οἱ καθηγηταὶ Vl. Sorokin, A. Nikitin, Λένινγκραντ, Σάββας Ἀγουρίδης, Ἀθῆναι, G. Bebau, Κάϊρον (Κόπτης), σεβ. Μητροπολίτης Ὁρους Λιβάνου Γεώργιος Κόδρ, π. Δ. Στανιλοάε κ.ἄ. Ἡ συνέλευσις, ὡς ἐδήλωσεν εἰς τὸ SOEPI ὁ Γεν. Γραμματεὺς τῆς FUACE κ. Emilio Campi, εἶχεν ὡς σκοπὸν τῆς νά διερενήσῃ τὰς δυνατοτήτας τῶν ὀρθοδόξων νεολαιῶν ἀνά τὸν κόσμον νά ἀναλάβουν, εἰς τὰ πλαίσια τῆς FUACE, παρὰ τὸ πλευρὸν τῶν ἄλλων ὁμάδων σπουδαστῶν-μελῶν, τὴν παροχὴν ὑπηρεσιῶν εἰς τὸ οἰκουμενικὸν κίνημα ἐν τῷ συνόλῳ του. Ἡ μέλλουσα συνέλευσις τῶν ὀρθοδόξων νεολαιῶν ἀπεφασίσθη νά συνέλθῃ κατ' ἀρχὴν τὸ 1978 μὲ θέμα: "Ἡ ἀπελευθέρωσις: ποία εἶναι ἡ σημασία τῆς διὰ τὸν ὀρθόδοξον πιστόν;"

Ἡ FUACE ἀριθμεῖ 100 περίπου σπουδαστικὰς νεολαίας ὡς μέλη αὐτῆς, ἐξ ὧν 15 περίπου ὀρθόδοξοι.

- Ἡ τακτική συνέλευσις τῆς Οὐκρανικῆς Ἐκκλησίας εἰς Η.Π.Α. -

Συνήλθεν εἰς τὴν Φιλαδέλφειαν τῆς Πενσυλβανίας, Η.Π.Α., μεταξύ 6-10 Ὀκτωβρίου ἐ.ε. ἡ τακτικὴ σύνοδος (SOBOR) τῆς Οὐκρανικῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας τῶν Η.Π.Α. ὑπὸ τὴν προεδρίαν τοῦ σεβ. Μητροπολίτου Μυστισλάβ. Κύριον θέμα αὐτῆς ἦτο ἡ ἀνάλυσις τῆς ζωῆς καὶ τῶν δραστηριοτήτων τῆς Ἐκκλησίας ταύτης κατὰ τὰ παρελθόντα τρία ὡς καὶ ἡ ἔγκρισις σχεδίων δραστηριοτήτων αὐτῆς κατὰ τὰ ἐπόμενα τρία ἔτη.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

- "Ἡ οἰκουμενικὴ φύσις τῆς ὀρθοδόξου μαρτυρίας": πορίσματα τοῦ εἰς Valamo Φιλλανδίας ὀρθοδόξου Συμποσίου.

Τὰ περιεχόμενα τοῦ παρόντος σχεδίου ἀντικατοπτρίζουν μίαν ποικιλίαν ἀπόψεων, αἱ ὁποῖαι ἐξεφράσθησαν κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς παρουσίας συναντήσεως καὶ αἱ ὁποῖαι θά πρέπει νὰ θεωρηθοῦν ὡς σημεῖα ἀπαιτοῦντα περαιτέρω σκέψιν, τόσον ἐντὸς τῶν ποικίλων τμημάτων τοῦ Π.Σ.Ε. ὅσον καὶ ἐντὸς τῶν Ὀρθόδοξων Ἐκκλησιῶν. Καθὼς ἐξετάζαμεν τὸ κύριον θέμα τῆς συσκέψεώς μας αἰσθανθήκαμεν ὅτι ἦτο ἀναγκαῖον νὰ ἐξετάσωμεν τὴν ἐκκλησιολογικὴν βάσιν τῆς οἰκουμενικῆς μας τοποθετήσεως· τοῦτο ὀδηγεῖ εἰς τὴν εὐχαριστιακὴν κατανόησιν τῆς Ἐκκλησίας.

Οἱ Ὀρθόδοξοι ἀντιλαμβάνονται τὴν Ἐκκλησίαν κάτω ἀπὸ τὸ φῶς τῆς Εὐχαριστίας. Ὁλόκληρη ἡ ζωὴ τῆς Ἐκκλησίας, ὁ λόγος καὶ τὰ μυστήρια, προέρχονται ἀπὸ τὴν θεϊαν Εὐχαριστίαν καὶ εὐρίσκουν τὴν πλήρωσιν των εἰς αὐτήν. Οὕτω, ἡ Εὐχαριστία δέν εἶναι ἀπλῶς ἓνα "μυστήριον", ἀλλὰ τὸ μέγα μυστήριον τῆς συμμετοχῆς μας εἰς τὴν ζωὴν τῆς Ἁγίας Τριάδος, ἡ ἀνακεφαλαίωσις ὀλοκλήρου τῆς ἱστορίας τῆς σωτηρίας ἐν Χριστῷ καὶ ἡ πρόγευσις τῆς μελλούσης Βασιλείας. Ὅθεν, εἰς τὴν Εὐχαριστίαν, ἡ Ἐκκλησία τοποθετεῖται εἰς τὸ ἐπίκεντρον τῆς ἱστορίας, ἀγιάζουσα καὶ μεταμορφώνουσα τὸν κόσμον μέ τὸ νὰ εἶναι μία "καινὴ κτίσις" δημιουργοῦσα ἓνα νέον τρόπον ζωῆς. Συγχρόνως, τοποθετεῖται εἰς τὸ τέλος τῆς ἱστορίας ὡς ἓνα σημεῖον τῆς Βασιλείας, κρίνουσα τὸν κόσμον (Α΄ Κορ., 5-6) ὑπὸ τὸ φῶς τῶν ἐσχατολογικῶν πραγματικότητων, τῶν ὁποίων ἡ Εὐχαριστία εἶναι ἡ ἐκδήλωσις (πρβ. Διδαχὴν 10).

Ἡ Ἐκκλησία ἡ ἔχουσα αὐτὸν τὸν εὐχαριστιακὸν χαρακτήρα δέν εἶναι μία ἀφηρημένη ἢ θεωρητικὴ ἰδέα, ἀλλὰ μία συγκεκριμένη πραγματικότης. Ὅποτεδῆποτε ὁ λαὸς τοῦ Θεοῦ συν-

έρχεται "ἐπὶ τό αὐτό" εἰς ἓνα ὠρισμένον τόπον, πρὸς τὸν σκοπὸν νὰ σχηματίσῃ τό εὐχαριστιακὸν σῶμα τοῦ Χριστοῦ, ἡ Ἐκκλησία καθίσταται μία πραγματικότης. Ἡ Ἐκκλησία, ἐπομένως, πρωτίστως ταυτίζεται μέ τὴν τοπικὴν εὐχαριστιακὴν κοινότητα ἐκάστης περιοχῆς. Αὐτὴ ἡ ἐνσωμάτωσις μας εἰς τὴν συγκεκριμένην τοπικὴν κοινότητα εἶναι ἐκείνη, διὰ τῆς ὁποίας σωζόμεθα καὶ κηρύττομεν τὴν σωτηρίαν τοῦ κόσμου ἐν Χριστῷ μέχρι τῆς ἐλεύσεώς Του.

Διὰ νὰ εἶναι μία τοιαύτη σώζουσα κοινότης, ἡ τοπικὴ Ἐκκλησία πρέπει νὰ ὑπερβῇ καὶ νὰ ξεπεράσῃ τὰς διαιρέσεις, τὰς ὁποίας δημιουργοῦν εἰς τὸν κόσμον ἡ ἁμαρτία καὶ ὁ θάνατος. Ἡ τοπικὴ κοινότης εἶναι ἡ ἀληθὴς καὶ αὐθεντικὴ ἐκδήλωσις τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Θεοῦ μόνον ἐφ' ὅσον εἶναι καθολικὴ εἰς τὴν σύνθεσιν καὶ τὴν δομὴν τῆς. Δέν ἠμπορεῖ νὰ στηρίζεται ἐπὶ διαιρέσεων καὶ διακρίσεων, εἴτε φυσικοῦ - ὅπως π.χ. φυλῆς, ἐθνότητος, γλώσσης, ἡλικίας, φύλου, φυσικῶν ἐλαττωμάτων κλπ - εἴτε κοινωνικοῦ τύπου - ὅπως π.χ. τάξεως, ἐπαγγέλματος κλπ - .

Ἀκόμη καὶ αἱ διαιρέσεις πού ἐδημιουργήθησαν ἀπὸ τὸν χρόνον καὶ τὸν χῶρον θὰ πρέπει νὰ ξεπεραστοῦν εἰς τὴν κοινότητα αὐτήν. Διὰ τὸν λόγον αὐτόν ἡ εὐχαριστιακὴ κοινότης περιλαμβάνει εἰς τὰ μέλη τῆς ἀκόμη καὶ τὰ ἀποχωρήσαντα μέλη τῆς Ἐκκλησίας καί, ἂν καὶ εἶναι πράγματι μία τοπικὴ κοινότης, προσφέρει τὴν Εὐχαριστίαν διὰ λογαριασμὸν ὁλοκληροῦ τῆς "οἰκουμένης, ἀποκτῶσα κατ' αὐτόν τὸν τρόπον ἀληθινὰ οἰκουμενικὰς διαστάσεις, εἰς τὰς ὁποίας αἱ διαιρέσεις τοῦ χῶρου καὶ τοῦ χρόνου ὑπερβαίνονται ἐπίσης.

Ἡ καθολικὴ αὐτὴ φύσις τῆς Ἐκκλησίας, ἡ ὁποία ἀποκαλύπτεται εἰς τὴν Εὐχαριστίαν, διασφαλίζεται διὰ μέσου τοῦ λειτουργήματος τοῦ Ἐπισκόπου. Ἡ διακονία τοῦ Ἐπισκόπου συνίσταται ἀκριβῶς εἰς τὴν ὑπέρβασιν ἐν τῷ προσώπῳ του ὄλων τῶν διαιρέσεων, αἱ ὁποῖαι εἶναι ἐνδεχόμενον νὰ ὑπάρχουν ἐντὸς μιᾶς ἰδιαιτέρας περιοχῆς καθὼς ἐπίσης καὶ εἰς τὴν σύνθεσιν μιᾶς τοπικῆς Ἐκκλησίας πρὸς τὰς ὑπολοίπους τοπικὰς Ἐκκλησίας, τόσον ἐν χῶρῳ ὅσον καὶ ἐν χρόνῳ. Ἡ σύνθεσις αὐτὴ ἐκφράζεται μυστηριακὰ εἰς τὸν συνοδικὸν καθαγιασμὸν (τὴν χειροτονίαν) τῶν Ἐπισκόπων. Ἐξ αἰτίας τοῦ χαρακτήρος τοῦ ἐπισκοπικοῦ θεσμοῦ εἶναι οὐσιῶδες ὅπως ὑπάρχη μόνον ἓνας ἐπίσκοπος εἰς μίαν ὠρισμένην περιοχὴν καὶ ὅπως ὅλοι αἱ εὐχαριστιακαὶ κοινότητες ἀποκτοῦν τὴν ἐκκλησιαστικὴν τὴν ἐγκυρότητα διὰ τῆς διακονίας τούτου. Ἡ τοπικὴ Ἐκκλησία, ἐπομένως, δέν ὑπάρχει ἀναγκαίως εἰς κάθε εὐχαριστιακὴν συγκέντρωσιν, ἀλλὰ εἶναι συνδεδεμένη μέ τὴν ἐπισκοπικὴν ἔδραν, διὰ τῆς ὁποίας κάθε εὐχαριστιακὴ συγκέντρωσις ἀποκτᾷ τὴν καθολικὴν φύσιν τῆς.

Ἡ κατανόησις αὐτὴ τῆς τοπικῆς Ἐκκλησίας ὑπῆρξεν ἀνεκάθεν οὐσιώδης εἰς τὴν ὀρθόδοξον παράδοσιν. Μέ τὴν πάροδον τοῦ χρόνου αἱ ἱστορικαὶ συνθήκαι συχνὰ κατέστησαν ἀναγκαίαν τὴν δημιουργίαν εὐρυτέρων ἐκκλησιαστικῶν ἐνοτήτων, ὅπως : τὴν Μητρόπολιν, τὸ Πατριαρχεῖον, τὴν αὐτοκέφαλον Ἐκκλησίαν κλπ. Ἐν τούτοις, κατὰ τὴν λειτουργίαν αὐτῶν τῶν ἐνοτήτων, φυσικαί, κοινωνικαὶ ἢ πολιτιστικαὶ καὶ φυλετικαὶ

διακρίσεις δέν θά πρέπει νά διαστρέψουν τήν ἀρχικήν εὐχαριστιακήν κατανόησιν τῆς Ἐκκλησίας. Ἡ κανονική δομή τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας, ὡς διεμορφώθη κατά τούς πρώτους αἰῶνας, ἐβοήθησε, καί δύναται ἀκόμη νά βοηθήσῃ, τήν Ὁρθοδοξίαν εἰς τό νά ἀποφύγῃ τοιούτους κινδύνους.

Ἡ κοινότης τῆς Ἐκκλησίας ἐνώνεται εἰς τήν ὁμολογίαν μιᾶς πίστεως. Ἡ πίστις αὐτή εἶναι οὐσιωδῶς ταυτόσημος πρός τήν Ἀποστολικήν διδασκαλίαν καί πρός "τήν πίστιν τήν ἅπαξ παραδοθεῖσαν εἰς τούς Ἁγίους". Εὗρε τήν διάρθρωσίν της εἰς ὁλόκληρῶν τήν ζῶσαν παράδοσιν τῆς Ἐκκλησίας, εἰδικῶς εἰς σύμβολα πίστεως γενόμενα ἀποδεικτά ὑπό τῆς οἰκουμενικῆς Ἐκκλησίας ὡς καί εἰς τὰς ἀποφάσεις τῶν Οἰκουμενικῶν Συνόδων. Ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία θεωρεῖ τὰς ἀποφάσεις τῶν Οἰκουμενικῶν Συνόδων ὡς πιστάς ἐκφράσεις τῆς μιᾶς Ἀποστολικῆς πίστεως καί, ἐπομένως, ὡς δεσμευτικὰς δι' ὅλα τὰ μέλη τῆς Ἐκκλησίας.

Ἡ πίστις αὐτή, ἐν τούτοις, εἰς τὰς Συνόδους τοῦ παρελθόντος θά πρέπει πάντοτε νά γίνῃ κατανοητή ὡς μία ζῶσα συνέχεια. Τοῦτο περιλαμβάνει δύο οὐσιώδεις ἀπόψεις : πιστότητα καί ἀνανέωσιν, ἀμφότεραι τῶν ὁποίων εἶναι ἀναπόσπαστα τμήματα τῆς ὀρθοδόξου ζωῆς καί τῆς ὀρθοδόξου μαρτυρίας. Ἡ πιστότης οὐδέποτε εἶναι ἀπλῶς μία τυπική ἐπανάληψις τῶν πραγμάτων πού ἅπαξ παρεδόθησαν, ἀλλά εἶναι βασική πίστις πρός τήν ἀρχικήν ἀποστολικήν ἀλήθειαν μέ τό πνεῦμα μιᾶς δημιουργικῆς πειθαρχίας. Κατ' αὐτόν τόν τρόπον, ἀνανέωσις καταλήγει νά σημαίῃ, πρωτίστως, τήν ἀνταπόκρισιν εἰς νέας, μεταβαλλομένας καταστάσεις ἐπί τῆ βάσει τῆς ἅπαξ παραδοθείσης ἀληθείας. Δύναται οὕτω ἐπίσης νά λεχθῆ, ὅτι ἀνανέωσις ὑπ' αὐτήν τήν ἔννοιαν σημαίνει τήν ἐφαρμογήν τῆς ἀποστολικῆς παραδόσεως εἰς σύγχρονα προβλήματα καί ἀνάγκας. Ἡ ἀρχή αὐτή συνεπάγεται, πρῶτον, ὅτι ἡ πιστότης δέν γίνεται μία στεῖρα, στατική συμπεριφορά, χωρίς σχέσιν πρός τὰς ἐπικρατούσας ἀνθρωπίνους καί ἱστορικές πραγματικότητας, καί, δεύτερον, ὅτι ἡ ἀνανέωσις δέν εἶναι αὐτοσκοπός οὔτε κάτι πού δύναται νά λάβῃ μίαν οἰανδήποτε κατεύθυνσιν, ἀλλά στηρίζεται πάντοτε ἐπί τῆς ἀρχικῆς ἀληθείας τῆς ἀποστολικῆς παραδόσεως.

Ἡ διαδικασία αὐτή τῆς ἐφαρμογῆς τῆς Ἀποστολικῆς πίστεως εἰς νέας ἱστορικές συνθήκας εὐρίσκεται ὀπισθεν τῆς ἰδέας τῆς "ἀποδοχῆς" μιᾶς Συνόδου. Μέ τόν ὄρον "ἀποδοχή" δέν ἐννοεῖται μία "τυπική ἔγκρισις" τῆς Συνόδου. Ἡ πίστις, ἡ ὁποία ἐκφράζεται ἀπό μίαν Σύνοδον, ἐγκαθιστᾷ ἐαυτήν ὡς ἀλήθειαν μέ τήν συνεχῶς ἐπαναλαμβανομένην ὑποδοχήν τῆς ἀπό τήν κοινότητα τῆς Ἐκκλησίας ἐν Ἁγίῳ πνεύματι. Κάθε μορφή ὁμολογίας τῆς πίστεως ἀποδεικνύεται εἰς τό τέλος νά μή εἶναι ἄλλο ἀπό θέμα συμμετοχῆς εἰς τήν τοπικήν εὐχαριστιακήν κοινότητα. Ἡ πίστις καθίσταται σωτηρία μόνον ὅταν εἶναι ζωή ἐντός τῆς κοινότητος τῆς Ἐκκλησίας.

Τοῦτο ἐγείρει τό πρόβλημα τῆς καλουμένης "θεωρίας τῆς ὁμολογιακότητος" (confessionalisme). Ἡ ὀρθόδοξος Ἐκκλησία κέκτηται τὰς ἰδικίας τῆς "ὁμολογίας" πίστεως ὑπό τὴν μορφήν συμβόλων καὶ ἀποφάσεων τῶν ἀρχαίων Συνόδων, εἰδικῶς δὲ τῶν Οἰκουμενικῶν. Τοῦτο τὴν κάμνει νὰ φαίνεται ὡς ἓν "ὁμολογιακὸν σῶμα" ἢ ὡς μία "οἰκογένεια" καὶ ὡς τοιαύτη ἀντιμετωπίζεται συχνὰ ἀπὸ τοὺς μὴ ὀρθοδόξους. Καὶ ὅμως, μία τοιαύτη κατανόησις τῆς Ὀρθοδοξίας, - ἡ ὁποία κάποτε ἐνθαρρύνεται ἀπὸ τοὺς ἰδίους τοὺς ὀρθοδόξους - ἐρχεται εἰς ἀντίθεσιν πρὸς τὸν θεμελιακὸν χαρακτήρα τῆς ἐκκλησιολογίας τῆς.

Οἱ ὀρθόδοξοι, ἐφ' ὅσον μένουν πιστοὶ εἰς τὴν ἐκκλησιολογία των, θὰ πρέπει νὰ ἀποκρούσουν τὴν ταύτισιν τῆς Ἐκκλησίας μέ μίαν ἐπί μέρους ὁμολογίαν. Μία Ἐκκλησία, ἡ ὁποία ἐν τελευταίᾳ ἀναλύσει ταυτίζεται μέ τὰς "ὁμολογίας" τῆς, εἶναι ὁμολογιακὸν σῶμα, ἀλλὰ ὄχι ἡ Ἐκκλησία.

Οἱ Ὀρθόδοξοι λαμβάνουν ἐνεργὸν μέρος εἰς τὴν οἰκουμενικὴν κίνησιν καὶ εἶναι μέλη τοῦ Παγκοσμίου Συμβουλίου τῶν Ἐκκλησιῶν ἀπὸ τῆς ἰδρύσεώς του. Ἐρωτᾶται κατὰ ποῖον τρόπον προσαρμόζεται ἡ ἐκκλησιολογία των, ὡς περιεγράφη ἀνωτέρω, εἰς τὰ πλαίσια τῆς κινήσεως αὐτῆς καὶ εἰς τὰ προγράμματα καὶ τὰς δραστηριότητας πού ἔχει ἀναλάβει τό Π.Σ.Ε.

Ἐν πρώτοις, θὰ πρέπει νὰ ὑπογραμμισθῇ ὅτι ἡ συμμετοχή των Ὀρθοδόξων εἰς τὴν οἰκουμενικὴν κίνησιν τῆς σήμερον δέν ἀποτελεῖ, κατ' ἀρχήν, μίαν ἐπανάστασιν εἰς τὴν ἱστορίαν τῆς Ὀρθοδοξίας, ἀλλ' εἶναι ἡ φυσικὴ συνέπεια τῆς συνεχοῦς προσευχῆς τῆς Ἐκκλησίας διὰ "τὴν τῶν πάντων ἐνότητα". Συνιστᾷ ἄλλην μίαν προσπάθειαν, παρομοίαν πρὸς ἐκείνας αἱ ὁποῖαι εἶχον ἀναληφθῆ κατὰ τὴν περίοδον τῶν Πατέρων, ὅπως ἡ Ἀποστολικὴ πίστις ἐφαρμοσθῆ εἰς νέας ἱστορικὰς καταστάσεις καὶ ὑπαρξιακὰς ἀνάγκας. Ὅ,τι εἶναι, κατὰ τινὰ τρόπον, νέον σήμερον εἶναι τό γεγονός ὅτι ἡ προσπάθεια αὕτη γίνεται ἀπὸ κοινοῦ μέ ἄλλα χριστιανικά σῶματα, μετὰ τῶν ὁποίων δέν ὑπάρχει πλήρης ἐνότης. Ἐδῶ ἀνακύπτουν καὶ αἱ δυσκολίαι, ἀλλ' ἀκριβῶς ἐδῶ ἐπίσης ὑπάρχουν καὶ πολλὰ σημεῖα πραγματικῆς ἐλπίδος δι' αὐξοῦσαν συναδελφικότητα, κατανόησιν καὶ συνεργασίαν.

Τό Παγκόσμιον Συμβούλιον τῶν Ἐκκλησιῶν ἀποτελεῖται κυρίως ἀπὸ Ἐκκλησίας, τῶν ὁποίων ἡ ταυτότης εἶναι βασικῶς ὁμολογιακὴ, ἐν τῇ ἐννοίᾳ, τὴν ὁποίαν πρὸ ὀλίγου περιεγράψαμεν μέ τὸν ὄρον "ὁμολογιακότης". Ἀποτέλεσμα τούτου εἶναι, ὅτι κατὰ κανόνα δέν βλέπουν τὸν λόγον διατὶ ἡ εὐχαριστιακὴ κοινωνία δέν θὰ ἔπρεπε νὰ ἐφαρμόζεται μετὰ τῶν Ἐκκλησιῶν-μελῶν.

Ἡ ἄρνησις τῶν ὀρθοδόξων νὰ ἐφαρμόσουν τὴν "διαχριστιανικὴν κοινωνίαν" (intercommunion) γίνεται οὕτω ἀντιληπτὴ ὡς ἔπαρσις ἐκ μέρους των ἀκριβῶς διότι ὑποτίθεται ὅτι οὗτοι ἀποτελοῦν ἄλλο ἓν ὁμολογιακὸν σῶμα, τό ὁποῖον θεωρεῖ ἑαυτὸ ὡς ἀνώτερον συγκρινόμενον μέ τὰ ὑπόλοιπα. Εἰς αὐτὴν τὴν κατὰ-

στασιν καθίσταται δυσχερές διὰ τούς ὀρθοδόξους νά ἀναφερθοῦν εἰς μίαν ἐκκλησιολογίαν τόσον ριζικῶς διαφέρουσαν ἀπό ἐκείνην, τήν ὁποίαν προϋποθέτουν τά ἄλλα μέλη τοῦ Π.Σ.Ε. Εἶναι δύσκολον νά δείξουν εἰς τό πλαίσιον τοῦτο, ὅτι τό νά ἀνήκη τις εἰς ἓν ὁμολογιακόν σῶμα δέν εἶναι τό ὑπέρτατον πρᾶγμα εἰς τήν Ἐκκλησίαν καί ὅτι ἡ Ὀρθόδοξος Ἐκκλησία θεωρεῖ τόν ἑαυτόν της ὡς τήν Ἐκκλησίαν ὄχι ἐπί μιᾶς ὁμολογιακῆς βάσεως ἀλλ' ἐπί τῆς βάσεως τοῦ γεγονότος ὅτι ταυτίζει ἑαυτήν μέ τήν εὐχαριστιακὴν κοινότητα εἰς ὃ,τι ἀφορᾷ τήν ὀρθήν καί σώζουσαν μορφήν της. Μόνον ὅταν τοῦτο καταστή σαφές δύναται νά παραμερισθῆ καί ἡ ἀπογοήτευσις, ἡ ὁποία προέρχεται ἀπό τό ζήτημα τῆς "διαχριστιανικῆς κοινωνίας". Τότε θά γίνῃ κατανοητόν διατί εἶναι περισσότερο φυσικόν διὰ τούς ὀρθοδόξους νά ὁμιλοῦν περὶ "κοινωνίας" μᾶλλον παρὰ περὶ "διαχριστιανικῆς κοινωνίας" ἢ "συμμετοχῆς εἰς τήν εὐχαριστίαν" (communio partagée).

Τοῦτο ὅμως θά ὡδηγοῦσε εἰς περαιτέρω συνεπείας ὅσον ἀφορᾷ εἰς τήν ὀρθόδοξον συμμετοχὴν εἰς τήν οἰκουμενικὴν κίνησιν. Θά ἐσήμαινε ἓνα νέον προσανατολισμόν εἰς τήν οἰκουμενικὴν προβληματικὴν ἐν τῷ συνόλῳ της. Αὕτη βασικῶς θά εἶχε τήν ἐννοίαν ὅτι ἡ ἐνότης τήν ὁποίαν ἀναζητοῦμεν εἰς τήν οἰκουμενικὴν κίνησιν δέν ἠμπορεῖ νά εἶναι ὁ καρπός θεολογικῶν συμφωνιῶν, ὡς π.χ. ἡ κοινὴ ὑπογραφή μιᾶς ὁμολογίας πίστεως. Βεβαίως, θεολογικὴ ἐργασία εἶναι ἀναγκαία, καί θά πρέπει νά εἶναι σοβαρὰ καί ὑψηλῆς ποιότητος. Ὁ σκοπός της ὅμως θά πρέπει νά κατευθύνεται πρὸς τήν κατανόησιν τῆς ὑπαρξιακῆς σημασίας τῆς κοινότητος τῆς Ἐκκλησίας, ἰδιαιτέρως δέ τῆς ὀρατῆς δομῆς της, ἡ ὁποία δίδει εἰς τόν ἄνθρωπον τήν δυνατότητα νά εἰσέλθῃ εἰς μίαν νέαν καί σωτηρίαν σχέσιν μέ τόν θεόν καί τόν κόσμον.

Ἡ δυναμικὴ τῆς λειτουργικῆς πραγματικότητος (εὐχαριστιακῆς κοινότητος), ὡς διεγράφη ἀνωτέρω, ἔχει τὰς ρίζας της εἰς τήν ἐμπειρίαν τῆς Τριαδικῆς ζωῆς ἐν Χριστῷ, ἡ ὁποία σώζει καί φωτίζει συνεχῶς τόν ἄνθρωπον καί τήν ἱστορίαν. Τά μέλη τῆς Ἐκκλησίας, ζῶντα, πραγματοποιοῦντα καί μαρτυροῦντα αὐτήν τήν εὐχαριστιακὴν ἐμπειρίαν, δημιουργοῦν ἓνα νέον "ὕφος ζωῆς". Τό ὕφος τοῦτο ἐπραγματοποιήθη εἰς τήν ζωὴν τῶν Ἀποστόλων, μαρτύρων καί ὁσίων τῶν ἀγίων, οἱ ὁποῖοι διὰ μέσου τῆς ἱστορίας ἠρνήθησαν νά ἀνταλλάξουν τό 'οὐράνιον' μέ τό 'ἐπίγειον'. Ἡ θνητὴ, ἐπίγειος αὐτὴ ζωὴ ἐκδηλώνεται σήμερον εἰς τὰς ἀμαρτίας τῶν χρόνων μας, εἰδικώτερον εἰς ἓνα πολιτισμόν ἔχοντα τὰ γνωρίσματα τοῦ ἀτομικισμοῦ, τοῦ ὀρθολογισμοῦ, τοῦ καταναλωτισμοῦ, τοῦ φουλετισμοῦ, τοῦ μιλιταρισμοῦ, τῆς στερήσεως καί τῆς ἐκμεταλλεύσεως εἰς ὅλας τὰς μορφάς. Εἰς κάθε πολιτισμόν ἡ εὐχαριστιακὴ δυναμικὴ ὁδηγεῖ εἰς μίαν "λειτουργίαν μετὰ τήν λειτουργίαν", δηλ. εἰς μίαν λειτουργικὴν χρῆσιν τοῦ ὀλικοῦ κόσμου, εἰς ἓνα μετασχηματισμόν τῆς ἀνθρωπίνης κοινωνικότητος εἰς κοινωνίαν, τοῦ καταναλωτισμοῦ εἰς μίαν ἀσκητικὴν στάσιν ἀπέναντι τῆς

δημιουργίας καί εἰς μίαν ἀποκατάστασιν τῆς ἀνθρωπίνης ἀξιοπρεπείας.

Ἡ δυναμική τῆς ἐννοίας τῆς "λειτουργίας μετὰ τὴν Λειτουργίαν" δύναται νὰ ἀνευρεθῇ εἰς πολλά προγράμματα καί δραστηριότητας τοῦ Π.Σ.Ε., τὰ ὁποῖα ἀνέκυψαν μετὰ τὸ Ναϊρόμπι καί εἰς τὰ ὁποῖα αἱ Ὁρθόδοξοι Ἐκκλησίαι παρέσχον τὴν ὑποστήριξίν των δεικνύουσαι οὕτω τὴν οἰκουμενικὴν των ἀλληλεγγύην. Ἡ ἔμφασις ἐπὶ τῆς βοηθείας τῶν πτωχοτέρων μετὰ τῶν πτωχῶν, ἐπὶ τῆς ἀποκαταστάσεως τῆς εἰρήνης καί τῆς δικαιοσύνης μετὰ τῶν ἐθνῶν καί κρατῶν, ἐπὶ τῆς ἐκρίζωσεως τῆς πείνας, τῆς ἐνδείας καί τῆς ἀσθενείας, ἐπὶ τῆς προωθήσεως τῶν ἀνθρωπίνων δικαιωμάτων, ἐπὶ τῆς μειώσεως τῶν ἐντάσεων, ἐπὶ τῆς ἀναζητήσεως μιᾶς ὑπευθύνου κοινωνίας καί ἐπὶ τῆς κατευθύνσεως τῆς ἐπιστήμης καί τῆς τεχνολογίας πρὸς δημιουργικοὺς στόχους, ἐπὶ τῆς εἰρηνικῆς καί ἀσφαλοῦς χρήσεως τῆς ἀτομικῆς καί τῶν ἄλλων πηγῶν ἐνεργείας, θὰ πρέπει νὰ τύχουν τῆς δεούσης προσοχῆς ἐκ μέρους τῶν Ἐκκλησιῶν μας, καθ' ὅσον τὰ ἀνωτέρω ζητήματα εἶναι μέρος τοῦ χριστιανικοῦ των ἐνδιαφέροντος, ἕνα ἀναπόσπαστον τμῆμα τῆς κοινωνικῆς μαρτυρίας των.

Ἡ πραγματικότητα τῆς σωτηρίας δέν εἶναι μία στενὴ θρησκευτικὴ ἐμπειρία, ἀλλὰ περιλαμβάνει τὸ δυναμικὸν στοιχεῖον, μεταμορφώουσα - διὰ τῆς συνεργείας Θεοῦ καί ἀνθρώπου - τὰ ἀνθρώπινα ἄτομα εἰς πρόσωπα συμφώνως πρὸς τὴν εἰκόνα ἐκείνην τοῦ Θεοῦ, ἡ ὁποία ἔχει ἀποκαλυφθῆ εἰς τὴν Ἐνσάρκωσιν, καί τὰς κοινωνίας εἰς Κοινωνίας, διὰ μέσου τῆς ἱστορίας, ἥτοι εἰς εἰκόνα τῆς τριαδικῆς ζωῆς.

Οὕτω, ἡ εὐχαριστιακὴ κοινωνία εἶναι ἡ Ἐκκλησία μέ ὅλα ὅσα ἐξ αὐτῆς συνεπάγονται, ὡς εἶπον οἱ Ἅγιοι : "σῶσε σαυτόν καί θέλεις σώσει τοὺς περὶ σέ".

Ἡ Συνέλευσις τοῦ Ναϊρόμπι ὥρισεν ὅτι τὸ Π.Σ.Ε. συνεστήθη "...διὰ νὰ καλέσῃ τὰς Ἐκκλησίας ὅπως προωθήσουν τὸν στόχον τῆς ὁρατῆς ἐνότητος, εἰς τὰ πλαίσια μιᾶς πίστεως καί μιᾶς εὐχαριστιακῆς συναδελφώσεως ἐκπεφρασμένης εἰς τὴν λατρείαν καί τὴν κοινὴν ζωὴν ἐν Χριστῷ, νὰ προχωρήσῃ δέ πρὸς τὴν ἐνότητα αὐτὴν ἵνα ὁ κόσμος πιστεύσῃ". Ἡ παροῦσα συνδιάσκεψις ἐξέφρασε τὴν ἐκτίμησίν της διὰ τὸ γεγονός ὅτι τὸ Π.Σ.Ε. ἐνεκαινίασε τὴν ἔναρξιν τῶν συζητήσεων ἐπὶ τοῦ θέματος τῆς Τοπικῆς Ἐκκλησίας καί ἐξέφρασεν ἐπίσης τὴν ἐλπίδα ὅτι τοῦτο θὰ ἐργασθῇ περισσότερο ὅπως κατευθύνῃ τὴν προσοχὴν τῶν μελῶν του πρὸς τὴν σπουδαιότητα τῆς εὐχαριστιακῆς κατανοήσεως τῆς τοπικῆς Ἐκκλησίας καί τῆς εὐχαριστιακῆς κοινότητος, ἐν τῷ πλαισίῳ τῆς συνεχείας τῆς Ἀποστολικῆς πίστεως, ὡς τῆς βάσεως τῆς ἐνότητος, τὴν ὁποίαν ἀναζητοῦμεν· ἐξέφρασε τὴν ἐλπίδα, ὁμοίως, ὅτι τοῦτο θὰ ἀποδεσμεύσῃ τὴν νομικὴν του ὑπόστασιν ἀπὸ μερικὰ στοιχεῖα (ἐνδεχομένως δέ καί μερικὰς δομὰς), τὰ ὁποῖα καθιστοῦν τόσον δυσχερές εἰς τὰς Ἐκκλησίας νὰ εὑρουν τὸν δρόμον των πρὸς τὴν ἐνότητα. Τοῦτο θὰ διηυκόλυνε τοὺς Ὁρθόδοξους νὰ λάβουν πλῆρες καί δημιουργικὸν μέρος εἰς τὴν οἰκουμενικὴν κίνησιν. Ὑπὸ τὴν ἔποψιν αὐτὴν, ἡ παροῦσα Συν-

διάσκεψις εξέφρασε τήν εκτίμησίν της πρὸς τὸ γεγονός ὅτι ἡ ἀπόφασις τῆς Α' Προσυνοδικῆς Πανορθόδοξου Διασκέψεως ὅπως ζητήσῃ μίαν πληρεστέραν καὶ ὀργανικὴν συμμετοχὴν τῶν Ὀρθόδοξων εἰς τὸ Π.Σ.Ε. ἐλήφθη ὑπ' ὄψιν ὑπ' αὐτοῦ καὶ ὅτι ἐγένετο ἤδη ἕναρξις διαπραγματεύσεων πρὸς τὸν σκοπὸν ὅπως ἡ ἀπόφασις αὐτὴ καταστῇ πραγματικότης.

ΟΡΘΟΔΟΞΟΣ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- 382.- ATHENAGORAS, Erzbischof von Thyateira : Ekklesiologische Probleme. "Kirche ausserhalb von Grenzen". Wetzlar, 1977. (Der griechische text 1976, die englische Fassung 1977).
- 383.- ΜΠΕΡΔΙΑΓΕΦ Ν. : Χριστιανισμός και Μαρξισμός. Ἀθήναι, Ἐκδόσεις Μήνυμα, Σειρά Διάλογος, 1977. 56σ.
- 384.- HILAIRE D'ARLES : Vie de Saint Honorat. Introduction, Texte critique, Traduction et Notes par Marie-Denise Valentin, SC 235, Paris, Cerf, 1977. 204 p.
- 385.- ΚΑΡΑΒΙΔΟΠΟΥΛΟΥ Ἰωάννου : Ἑλληνική Βιβλική Βιβλιογραφία, 1961-1975. Θεσσαλονίκη, Ἐπιστ. Ἐπετηρίς Θεολ. Σχολῆς Θεσσαλονίκης, Τόμος 21ος, Παράρτημα Ἄρ. 23, 1977. 118 σ.
- 386.- LOSSKY V. et ARSENIIEV N. : La paternité spirituelle de Dieu en Russie. Paris-Tournai, Desclée, 1977. 150 p.
- 387.- PETERFALVY Johannes, Archim. : Orthodoxe Katechese. München, Verlag der Orthodoxe Rundschau, 1975. 135 S.
- 388.- PODSKALSKY Gerhard : Theologie und Philosophie. München, C.H. Beck'sche Verlag, 1977. viii-268 S.
- 389.- THEODORET DE CYR : Histoire des Moines de Syrie. Tome I. "Histoire Rhilotée I-XIII". Introduction, Texte critique, Traduction, Notes par Pierre Canivet et Alice Leroy-Molinghen, SC 234, Paris, Cerf, 1977. 513 p.
- 390.- ΒΟΥΛΓΑΡΑΚΗ Ἠλία : Αἱ Κατηχήσεις τοῦ Κυρίλλου Ἱεροσολύμων. Ἱεραποστολική Θεώρησης. Θεσσαλονίκη, Πατριαρχικόν Ἰδρυμα Πατερικῶν Μελετῶν, 1977. 674 σ.
- 391.- ΓΙΑΝΝΑΡΑ Χρήστου : Ἀλήθεια καί Ἐνότητα τῆς Ἐκκλησίας. Ἀθήνα, Ἐκδόσεις Γρηγόρη, 1977. 287 σ.
- 392.- ZIZIOULAS John : The local Church in a eucharistic perspective. in "In Each Place. Towards a Fellowship of Local Churches Truly United". Geneva, World Council of Churches, 1977.p50-61.
- 392.- Handbuch für Orthodoxe Christen. Verlag der Orthodoxe Rundschau, 1975. 221 S.
- 393.- Simposio Cristiano. Milano, Edizione dell'Instituto di studi Teologici Ortodossi S. Gregorio Palamas. 3(1977), 74p.